

"Eesti kõnekäänud I: Monumenta Estoniae Antiquae VII". 1150 lehekülge sisaldav suurteos võtab kokku kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna aastatepikkuse fraseoloogia-alase uurimistöö.

Suurem osa kõnekäände kuulub loomuliku keele sõnavarasse, nad on kohased kõikidel keele kasutusaladel alates kõnekeelest ja lõpetades raamatulike tekstidega. Nende valik sõltub kõneleja või kirjutaja keelekompetentsist, keelekasutuskultuurist, väljenduseelistustest. Väljaanne „Eesti kõnekäänud” pakubki lugejale kujundlikku keeleinventari, mille abil saab keelekasutaja tema poolt valitud stiilis oma seisukohti vormistada.

Kõnekäändude allikmaterjal (kokku 154 550 teksti) pärineb trükiallikatest ja käsikirjalistest arhiivifondidest, selle vanim osa on pärit 17. ja 18. sajandist.

„Eesti kõnekäänud” ei ole traditsiooniline tähestikuline keelekogu. Väljaande materjal, üle 20 000 väljendi on korraldatud mõisteseoste järgi. Sisuline korrastatus arvestab seda, et kõneleja või kirjutaja ei lähtu mitte sõna foneetilisest või kirjalikust vormist, vaid mõistest, ideest, analoogiast ning selles esitatakse koos, koondatult kõike seda, mis inimese keelelises teadvuses kuulub ühte, sh ka vormilt erinev materjal. Mõistesse kokku viidud tuntud ja vähemtuntud või tundmatud väljendid saavad arusaadavaks juba tuttava või paremini tuntud, üldisema, harilikuma nimetuse varal, tuntuma ja vähemtuntu vaheliste seoste kaudu.

Mis tahes keele sõnavaras kajastuvad rahva ja/või teatud inimrühma tõekspidamised, hoiakud, eelistused jms. Just seetõttu ei ole kõik mõisted täidetud väljenditega ühesuguse tihedusega ega ka samasuguse emotiivsusega. Kõnekäändudele on lisatud tähenduse vm poolst lähedased vanasõnad.